

BRAM KLEIN

DE GESTOLEN ZEGEL

Waargebeurd verhaal over
hebzucht, fraude en gerechtigheid

Rotterdam, 13 september 2017

‘Meneer Chudoba?’

‘Meneer Klein. Fijn om van u te horen. Ik probeer u al een tijd te bereiken.’ Het is de stem van een jonge man.

‘Dat heb ik begrepen, ja. Mag ik u vragen hoe u aan mijn e-mailadres bent gekomen?’

‘Van de Koninklijke Nederlandse Bond van Filatelistenverenigingen.’

‘Interessant. Ik heb nog nooit van die organisatie gehoord.’

‘U bent zelf geen verzamelaar?’

‘Nee, ik weet niets van postzegels.’

‘Maar u weet wel van de diefstal?’

‘Natuurlijk weet ik daarvan. Ik vind het ongelooflijk dat u deze zegel hebt gespot. Hoe is dat precies gegaan?’

‘Ik doe wel vaker research voor de veiling van meneer Burda. Dan schrijf ik een artikel over een bepaalde zegel en natuurlijk check ik of het gaat om vervalsingen en dergelijke. U begrijpt, dit keer was ik extra voorzichtig omdat het ging om de verzameling van Pytlíček.’

Ik voel mijn bloeddruk omhoogschieten. Het is alsof ik een klap op mijn hoofd krijg. Alsof ik al die tijd heb zitten slapen en nu ruw word wakker geschud. Wakker geschud door mijn vader. Zo voelt het meteen. Het is alsof hij naast me zit.

‘Sorry, meneer Chudoba, kunt u die naam nog een keer herhalen?’

‘Pytlíček. Ludvík Pytlíček.’

Ik kan het nauwelijks geloven. Natuurlijk. Pytlíček. Dat is de naam waar ik alsmaar niet op kan komen. Mijn vader was ervan overtuigd dat Pytlíček de zegels had gestolen. Hij kon het niet bewijzen maar toch was hij er zeker van.

‘Meneer Klein, bent u daar nog?’

Ik probeer kalm te blijven en adem een paar keer diep in en uit.

‘Meneer Klein?’

‘Sorry, meneer Chudoba. U moet het mij niet kwalijk nemen maar ik heb even geen woorden. Dit is een emotioneel moment voor mij. Mijn vader heeft me altijd verteld dat dit ging gebeuren. Hij zei altijd dat een paar jaar na zijn dood Pytlíček met de zegels op de proppen zou komen. Ik kan het bijna niet geloven.’ Ik hoor dat mijn stem breekt en ik voel tranen opkomen.

‘Heeft u bewijzen dat de zegel van uw vader was? Heeft u een attest?’

Hij klinkt zakelijk. Ik slik mijn tranen terug en haal nog een keer diep adem. ‘Een attest? Wat bedoelt u daarmee?’

‘Dat is een bewijs van echtheid, afgegeven door een officiële keurmeester. Heeft u zo’n attest van deze zegel?’

‘Nee helaas niet. Ik zou zelfs niet weten hoe zo’n ding eruitziet.’

‘Uw vader werkte met Jan Karásek. Die was keurmeester, dus het zal een papier zijn waar zijn naam op staat.’

Jan Karásek. Ik zie hem nu zo voor me. Hij kwam bij mij over als een luidruchtige en extraverte man. Het tegenovergestelde van mijn vader. Eigenlijk het tegenovergestelde van iedere postzegelverzamelaar die ik ooit heb ontmoet. De eerste keer dat ik hem zag was op een postzegelshow in Chicago, een van de tentoonstellingen die ik samen met mijn vader heb bezocht. Frank Julsen

was er ook bij. Toen we binnenkwamen omhelsde Karásek mijn vader. Ik was totaal verbouwereerd. Mijn vader heeft mij ongetwijfeld weleens omhelsd, maar het aantal keren is op twee handen te tellen. Frank Julsen moest erom lachen. Dit was voor hem vermoedelijk ook de eerste keer dat hij mijn vader in een omhelzing had gezien. Mijn vader voelde zich zichtbaar ongemakkelijk.

Later heb ik Karásek nog een keer ontmoet bij mijn vader in Wassenaar. Hij kwam toen enthousiast naar me toegelopen met uitgestrekte handen. Ik deed uit voorzorg een stapje terug.

‘Meneer Chudoba, misschien heeft Jan Karásek een kopie van dat attest? We kunnen het hem vragen.’

‘Jan Karásek is in 2010 overleden.’

‘Dan gaat dat niet lukken.’

‘De mensen van de Burda-veiling willen toch enig bewijs zien. Misschien kunt u contact met ze opnemen?’

‘Dat was ik sowieso van plan. Ik vind het echt fantastisch dat ze onmiddellijk de zegel uit de veiling hebben gehaald. Maar ik heb nog een vraag aan u. Hoe zit het met de andere zegel die in Japan is gestolen?’

‘De 50/50 misdruk?’

‘Waarom heeft Pytlíček die niet aangeboden bij Burda?’

‘Degene die deze zegel nu in zijn bezit heeft, wie dat ook mag zijn, zal hem heel moeilijk kunnen verkopen. Ik heb er namelijk in 2013 een artikel over geschreven in het blad Filatelie, hier in de Tsjechische Republiek. Dat is zo recent dat op dit moment niemand hem zou kunnen kopen zonder te weten dat het om een gestolen zegel gaat.’

‘Ik begrijp het. Ik ben u in ieder geval heel dankbaar. Niet alleen omdat u al die moeite heeft gedaan om me te vinden. Zonder uw tijdig ingrijpen was de zegel waarschijnlijk verkocht zonder dat iemand iets was opgevallen.’

‘Geen probleem, meneer Klein.’

‘Bedankt, meneer Chudoba, en we houden contact.’

Ik weet niet wat ik moet doen. Het is alsof de zegel op het scherm naar me terugkijkt en een knipoog geeft. Ik heb nog steeds het gevoel dat mijn vader naast me zit. Op de een of andere manier voelt het aan alsof hij me een cadeautje heeft gegeven maar ik weet niet hoe ik het moet uitpakken.

‘Wat moet ik nu doen, Pa?’ vraag ik hardop. Weer komen de tranen.

~

Ludvík Pytlíček heb ik een paar keer ontmoet. De eerste keer was in Toronto. Hij kwam op mijn vader af en begroette hem heel hofelijk en in goed Duits. Tot mijn verbazing klikte deze Tsjechische jongeman daarbij de hielen van zijn witte lakschoenen tegen elkaar. Ik kende dit alleen uit oorlogsfilms, en vond het vreemd.

Ik tik zijn naam in op Google. Pagina na pagina met de naam Pytlíček komt tevoorschijn. Helaas zijn alle sites in het Tsjechisch dus daar heb ik weinig aan. Maar het is wel duidelijk dat de man flink aan de weg timmert. Op enkele sites staan foto's van hem. Ja, dat is Pytlíček. Ik herken hem. Dit is de man van wie mijn vader om de een of andere reden zeker wist dat hij de zegels had gestolen. Toen ik hem ontmoette was hij een van de jongeren onder de verzamelaars. Maar dat is een aantal decennia geleden. Hij zal nu wel dik in de zeventig zijn. Kon ik er maar over praten met mijn vader. Of met Frank Julsen, die had er zeker ook alles van geweten. Maar ze zijn er niet meer. Met wie zou ik er nog meer over kunnen praten? Hoe heetten die verzamelaars die ik heb ontmoet op die postzegeltentoonstellingen?

Twee namen heb ik al. Pytlíček en Karásek. Veel Tsjechische

namen eindigen op cek. Nog een naam komt naar boven. Dvořáček. Die heb ik ook ontmoet. Een grote, zware man. Vertel- de mijn vader niet dat die man bij de Tsjechische geheime dienst zat of zoiets? Even kijken op Google. Ik herken de foto meteen. Overleden in 2015. Helaas. Laat ik eens zoeken op sites van Tsje- chische postzegelverenigingen in Europese landen. Ik zie geen namen die me bekend voorkomen. Of toch wel. Peter Darmiet- zel. Zo te zien een Duitse keurmeester voor Tsjechische zegels. Die naam heb ik eerder gehoord. Ik denk niet dat ik hem ooit heb ontmoet maar volgens mij had mijn vader contact met hem.

Nog meer namen schieten me te binnen. Fred Hefer en Jerry Verner. Mijn vader kende beiden en ik heb ze ook ontmoet. Jerry Verner was een lange Amerikaan met een baard. Was die geen diplomaat? Fred Hefer heb ik een paar keer ontmoet. Twee keer in Texas en een keer in Wassenaar. Hij was een Duitser, maar vol- gens mij woonde hij ook in Tsjechië en in Amerika. Ik geloof dat mijn vader een groot deel van zijn verzameling van hem heeft gekocht.

Google komt weer met de harde werkelijkheid. Fred Hefer. Overleden in 2003. Hoe zit het met Jerry Verner? Ik durf zijn naam nauwelijks in te tikken. Gelukkig geen melding van over- lijden. Wel een adres met telefoonnummer in Washington D.C. Daar is het nu zes uur 's morgens. Te vroeg om te bellen. Laat ik eerst eens proberen of ik iets te weten kan komen over die Peter Darmietzel.

‘Darmietzel.’

‘U spreekt met Bram Klein in Rotterdam.’

‘Klein? Aha, de zoon.’

‘U kende mijn vader?’

‘Zeker, ik kende hem heel goed zelfs.’

‘Meneer Darmietzel, ik zal maar gelijk met de deur in huis vallen. Weet u van de zegels die in 1991 in Japan zijn gestolen?’

‘Natuurlijk, iedereen die iets met Tsjechische zegels te maken heeft, weet daarvan.’

‘Daar was een groene zegel bij met een opdruk.’

‘De 4 kronen 1919.’

‘Precies. Die zegel is te koop aangeboden bij de veiling van Burda.’

‘Werkelijk? Dat is interessant. Begint de naam van de verkoper met een P?’

‘Inderdaad.’

‘Pytlíček. Dat verbaast me niet. Ik heb er vaak met uw vader over gesproken.’

‘Burda wil een bewijs hebben dat de zegel van mijn vader was maar ik heb geen attest. Heeft u enig idee hoe ik dat moet aanpakken?’

‘U moet eens bellen naar Georg Wilhelms, een verzamelaar hier in Duitsland. Hij kende uw vader heel goed. Ik weet dat ze veel met elkaar over deze zaak hebben gesproken. Hij kan u wellicht verder helpen. Als u wil geef ik u zijn nummer.’

‘Graag.’

‘En wie u ook zou moeten bellen is Jiří Majer in Praag.’

Jiří Majer. Hoe had ik die naam kunnen vergeten. Hij was de man die de verzameling van mijn vader had geveild in Tsjechië. Dat moet rond het jaar 2000 zijn geweest. Hij had de hele verzameling meegenomen. Ik denk dat mijn vader hem volledig vertrouwde, anders geef je niet zomaar zoiets waardevols mee. Majer heeft alles geveild en tot aan de laatste zegel afgerekend. Met die man moet ik spreken.

Rotterdam, 14 september 2017

‘Spreek ik met Jiří Majer? U spreekt met Bram Klein, de zoon van Hans Klein.’

‘Ik verwachtte uw telefoontje, meneer Klein. U heeft zeker gehoord wat er hier aan de hand is?’

‘U bedoelt de zegel die Pytlíček via Burda wilde verkopen? Ja, inderdaad, daarom bel ik u.’

‘Ik wist dat meneer Klein een zoon had maar ik wist niet hoe ik u kon bereiken. Anders had u al van me gehoord toen de hele heisa rond de 4 kronenzegel begon.’

‘Hetzelfde geldt eigenlijk ook voor mij. Ik wist dat iemand in Tsjechië mijn vaders verzameling had geveild en dat mijn vader deze man volledig vertrouwde maar ik was eerlijk gezegd uw naam vergeten. Toen meneer Darmietzel begon over Jiří Majer wist ik het weer.’

‘Uw vader was een nette man. Een gentleman.’

Iemand die ik nooit eerder heb ontmoet of gesproken, die mij vanuit de Tsjechische Republiek meldt dat mijn vader een gentleman was. Het doet me goed.

‘U had het over een hele heisa. Leeft dit verhaal onder de postzegelverzamelaars in Tsjechië?’

‘Niet alleen onder de verzamelaars. Net voordat Burda de zegel uit de veiling haalde heeft Pytlíček nog een interview gegeven op de televisie hier.’

‘Serieus? Een interview?’

‘Kanaal 1. De nationale zender.’

‘Waarom werd hij geïnterviewd?’

‘Omdat hij zijn verzameling gaat verkopen. U moet begrijpen dat hij een heel bekend figuur is hier.’

‘Pytlíček?’

‘Absoluut. Hij is een beroemde Tsjechische verzamelaar en handelaar. Misschien wel de beroemdste. Alhoewel veel mensen zouden zeggen de beruchtste.’

‘Dus hij heeft niet zo’n beste naam?’

‘Dat hangt ervan af aan wie je het vraagt. Veel jonge verzamelaars vinden hem fantastisch. Zijn verzameling heeft vele malen internationaal goud gewonnen.’

‘Mijn vader heeft hem altijd van de diefstal verdacht.’

‘Uw vader was niet de enige.’

‘En nu komt uitgerekend hij met de zegel op de proppen.’

‘Precies wat uw vader had voorspeld.’

‘En hij heeft toch een goede reputatie, zegt u?’

‘De meeste oudere verzamelaars weten wel beter. U weet dat hij nog niet zo lang geleden uit de Tsjechische vereniging van verzamelaars is gezet?’

‘Dat wist ik niet. Waarom is dat gebeurd?’

‘Omdat hij vervalsingen had verkocht. Meerdere malen. De man is al tientallen jaren betrokken bij schandalen.’

‘En toch pas onlangs uit die vereniging gezet?’

‘Dat zit ingewikkeld in elkaar. Lang verhaal.’

‘Ik heb alle tijd.’

‘Helaas moet ik weg naar een afspraak. Luister meneer Klein, het lijkt me het beste dat u naar Praag komt. Dan kan ik u alles rustig uitleggen en dan neem ik u ook mee naar de Burda-veiling.’

‘Ligt de zegel bij Burda?’

‘Ik weet het niet. Dat zullen we zien.’

‘Ik ga meteen een reis boeken en dan laat ik u weten wanneer ik kom.’

‘Neem dan zo veel mogelijk bewijs mee dat de zegel van uw vader was. U heeft toch wel een attest van de zegel?’

Nadat mijn vader was overleden heb ik zijn flat moeten leeghalen. Mijn eerste neiging was om zo veel mogelijk spullen te bewaren. Maar al gauw had ik die wens losgelaten. Er was geen beginnen aan. Mijn vader was verzamelaar, dat wist ik. Maar nu bleek dat hij niet alleen postzegels had verzameld.

Ik trof in zijn berging, los van de rijen met postzegelcatalogi, jaargangen van allerlei bladen aan. *Elsevier*, *National Geographic*. Handleidingen voor allang niet meer bestaande apparatuur. Waarom zou iemand die bewaren? Wat heb je in vredesnaam aan stapels oude, keurig op jaar gesorteerde, Ikea-catalogi? Ik heb bijna alles bij het oud papier gegooid. Dat gold ook voor de mappen met correspondentie. Ik heb er doorheen gebladerd. Enkele heb ik bewaard maar de meeste zaten vol brieven en papieren die er niet meer toe deden. Een hoop gingen over postzegels. Alles bij het oud papier.

Als dit *Back To The Future* zou zijn, dan was ik nu in een DeLorean gestapt, had ik de aankomstdatum ingesteld op derde week april 2014 en dan had ik een drie jaar jongere versie van mezelf uitgelegd dat het misschien beter zou zijn om die postzegelcorrespondentie te bewaren. Je weet maar nooit of je later nog iets nodig hebt. Een attest van een postzegel. Ik noem maar wat.

Maar ik ben niet in Hollywood.

‘Ik heb helemaal niets meer, helaas.’

‘Heeft u vader destijds aangifte gedaan van de diefstal?’

‘Hij heeft zeker aangifte gedaan. Niet alleen dat, het is ook doorgegeven aan Interpol.’

‘Goed, heel goed. Neemt u alle bewijzen alstublieft mee.’

Mijn vader heeft aangifte gedaan. Dat weet ik zeker. Maar bij welk politiebureau? Zou er nog ergens iets bekend zijn? Ik moet toch straks iets ophalen op het stadhuis hier in Rotterdam. Dan ga ik meteen langs bij het politiebureau. Misschien weten ze daar of er ergens nog iets bewaard kan zijn.’

~

‘Dus dit is gebeurd in Japan, zegt u?’

De agente achter de balie is beleefd maar duidelijk ongeïnteresseerd. Ze heeft vandaag vast urgentere zaken aan de hand gehad dan de diefstal van een oude postzegel.

‘Ja, in 1991.’

‘Dat is meer dan vijftiwintig jaar geleden, meneer. Allang verjaard. Daar zal niets meer van bekend zijn.’

‘Mijn vader heeft ook aangifte gedaan bij Interpol. Zouden die nog wat hebben, denkt u?’

‘Dat zou ik u niet kunnen vertellen. Dat kunt u het beste navragen bij Interpol zelf.’

‘Heeft u misschien hun telefoonnummer?’

‘Dat moet u googelen.’

‘Zal ik doen, bedankt.’

‘Sorry dat ik u niet verder kan helpen.’

‘Geeft niets hoor.’ Ik draai me om en loop richting uitgang.

Blijkbaar is de afloop van ons gesprek niet bevredigend voor de agente. Net voordat ik bij de draaideur ben, hoor ik haar roepen.

‘Meneer, nog één vraag.’

‘Ja?’

‘Is er destijds in Japan aangifte gedaan? Als dat zo is, kunt u misschien daar iets vinden. Kunt u daar wat mee?’

‘Navragen in Japan, ja, dat is zeker een goed idee van u. Hartelijk dank.’

De agente toont een brede glimlach. Ze heeft de eer van de Rotterdamse politie toch nog kunnen redden.

~

Wat de een fascineert vindt de ander maar matig interessant. Dat blijkt duidelijk aan tafel tijdens het avondeten.

‘Dus als ik het goed begrijp hebben we het hier over een soort James Bondverhaal voor mensen van 85 en ouder. Waarbij alle personages al zijn overleden.’

Mijn zoon Misha vindt het een grappig verhaal. Vooral omdat zijn opa er een rol in speelt.

‘Ze zijn niet allemaal overleden. Helaas wel diegenen die ik ooit heb ontmoet tijdens die tentoonstellingen. Behalve Jerry Verner. Ik ga vanavond proberen hem te bellen.’

‘Hoe oud is die dan wel niet?’

‘Hij was toen midden vijftig of daaromtrent.’

‘Dat was vijfentwintig jaar geleden. Die man moet nu ergens in de tachtig zijn,’ zegt Judith. Ze reageerde niet erg enthousiast op mijn plan om binnenkort naar Praag te reizen. Het vliegticket viel best mee en een hotel in Praag zou ook geen fortuin kosten. Maar had ik er eigenlijk wel tijd voor? Waarom geld en moeite investeren in een postzegel die niet meer van ons is?

‘Ik blijf hooguit twee dagen. Dan zet ik er een punt achter en ga honderd procent voor het script.’

‘Maar dit gaat over de postzegelwereld van je vader. Wat weet jij nou van postzegels?’

‘Helemaal niets. Maar luister, als ik niet ga blijft het toch door mijn hoofd spoken.’

Judith twijfelt nog steeds.

‘Je kent daar niemand en je spreekt de taal niet. Ik weet niet of het een goed idee is.’

Het is half zeven. Half een ’s middags in Washington D.C. Een mooie tijd om Jerry Verner te bellen. Ben benieuwd of hij nog weet wie ik ben. Zo vaak hebben we elkaar destijds niet ontmoet.

‘Hello?’

‘Is dit Jerry Verner?’

‘Ja?’

‘Dit is Bram Klein.’

‘Ik dacht al, wanneer gaat hij bellen.’